

Ze Sociálního ústavu Československé republiky.

(Činnost publikační. — Přednáška univ. prof. Mahaima. — Přednáška a rozhovor o osnově zákona o zprostředkování práce a o naší bytové otázce. — Informace o mezinárodním sjezdu soc. politiky. — Noví členové.)

Činnost prvních měsíců nového roku zabírala jednak akce přednášková, jednak první přípravy k mezinárodnímu sjezdu sociální politiky, který se bude konati na podzim 1924 v Praze. Mimo to pokračováno ovšem i v práci publikační. Vydána přednáška univ. prof. dr. St. Bauera z Basileje »Idéal social et orientation sociale«, kterou proslavil autor loni na schůzi Sociálního ústavu, a dra L. Wintera referát o »Osnově zákona o sociálním pojištění v Československé republice«, kterým byla zahájena povšechná debata o uvedené otázce v sociálně politickém výboru poslanecké sněmovny. Jako další číslo Publikací Sociálního ústavu byl přijat a dán do tisku Přehled nálezů nejv. správního soudu ve věcech závodních výborů.

*

V činnosti přednáškové byly uspořádány 4 přednášky členů Sociálního ústavu a jedna debata na schůzi a 2 přednášky vynikajících cizích hostů. Dne 4. února přednášel v Sociálním ústavě univ. prof. E. Mahaim z Lutychu o hospodářském a sociálním stavu současné Belgie. Prof. Mahaim v úvodu hned připomněl, že účelem jeho přednášky, která nemá být obranou ani očeřováním, jest uvést ve známost charakteristické znaky národního hospodářství belgického, ukázat, jak národní hospodářství, které obstálo v hrozné zkoušce čtyř a půlletého ochromení, znovu ožívuje a se zotavuje. Každý ví, že Belgie je malou zemí s velkou hustotou obyvatelstva, zemí současně zemědělskou, průmyslovou i obchodní, zemí ležící na křižovatce tří největších proudů kultury světa. Toto privilegované postavení vtiskuje nevyhnutelně jejímu národnímu hospodářství zvláštní znaky. Zemědělství belgické se často zneuznává. Je sice pravdou, že není s to dodatí zemí veškeru obživu, avšak vzhledem na důležitost obyvatelstva, které se jím zabývá, jako i s ohledem na výši své produkce, jest jedním z prvořadých činitelů národního hospodářství. Zemědělství belgické jest označováno v mnohém směru za průměrně prvořadé zemědělství, což je tím více uznání hodné, ježto půda není obzvláště výborná. Průmysl obrátil na sebe pozornost často. Od počátku 19. století běže na sebe vskutku povahu velkého průmyslu a závodí s průmyslem anglickým, francouzským a německým. Není podporován přírodním bohatstvím, jediným důležitým bohatstvím Belgie, pokud jde o suroviny, jest uhlí, které se těží jednak ve velké staré pánvi, jednak v nové pánvi, která dává nejlepší naděje do budoucna. Kolem podniků uhelných kupí se závody hutnické, továrny na zinek, železárny, sklárny a továrny na zrcadla, které získaly zahraniční trhy. Stejně tomu jest, a to již od pradávna, s průmyslem textilním: vlna ve Verviers, lnářský a bavlnářský průmysl ve Flandrech a nedávno zavedené umělé hedvábnictví v Brabantu a Hainautu. Vedle velkého průmyslu exportního zaslouží zmínky též velký počet místních průmyslů rukodílných. Doprava náleží v Belgii mezi nejdůležitější činitele hospodářské prosperity. Je známo, že v Belgii byla postavena první železnice na pevnině a že stát již ode dávna a téměř výlučně tohoto způsobu dopravy využil. Síť hlavních tratí v Belgii patří mezi nejlustší

sítě světa; je doplněna téměř stejně hustou sítí tratí vedlejších, jichž úloha je prvořadá. — Zvláštností belgického železničního systému jest neobyčejně rozšířené užívání »předplatného« mezi dělníky, které způsobuje neobyčejnou mobilnost dělnictva. — Pokud jde o vodní cesty, řeky a kanály, poskytují vedle železnic služby neobyčejně důležité. Přístav antverpský dominuje staletou slávou nad ostatními přístavy belgickými. Je to pravděpodobně třetí nebo čtvrtý přístav světa. Jsa položen na nejživější námořní cestě světa, otvírá cesty oceánu k nejurodnějším a nejprůmyslovějším krajům evropské pevniny. Přístavy Ostende, Brugy, Zeebrugy, Gent a dokonce i Brusel, mají vedle něho důležitost, kterou nelze podceňovati. Stejně i zahraniční obchod staví Belgii do první řady, ať již se běže obchod ten v úvahu absolutně nebo relativně. Finanční systém země odpovídá poměrům jejího hospodářství; úvěrní závody a spořitelny, režim peněžní a řádně vedené veřejné finance dokončují kapitalistický režim v nejdokonalejších rysech. Dělnická třída je podkladem a hybnou silou tohoto ohromného organismu. Její výrobní hodnota je vysoká. Dlouho přídržována k systému nízkých mezd a dlouhé doby pracovní, doznala již od třiceti let nejúčinnějšího rozvoje. Její přístup k moci politické spadá v jedno s postupným zlepšováním jejího blahobytu. Vedle silné organizace odborové má družstevní organizace, jakým není rovno. Odtud určité zvláštní postavení vedoucích jejích činitelů, politická jednota její strany a nesporná moc společenská. Rovněž i sociální zákonodárství, jehož rozvoj před válkou byl pomalý a zpožděný, učinilo po ukončení války pokroky, jež toto zákonodárství postavily v čelo národů. V tomto úlu lidí porušení teritoria armádami německými a vojenská okupace po dobu 4 a půl roku způsobily katastrofální převrat. Vraždění civilního obyvatelstva, požáry měst a vesnic, ohromné rekvisice, systematické ničení továren, nečítaje v to škody, způsobené vřavou válečnou, obrátily vše v ruiny a úplně zničily hospodářský život země. Nezaměstnanost dosáhla strašných rozměrů: více než třetina obyvatelstva musila býti podporována z veřejných prostředků. Belgie byla by podlehla bez velkodušné pomoci spojenců, zejména Spojených Států, a bez vydatného přispění hbitých a oddaných mužů veřejného života. Práce, spojené s hospodářskou obnovou po válce, převýšily všechna očekávání. Historie oslaví tuto práci jednoho dne jako jedno z nejpozoruhodnějších rekonstrukčních děl všech časů. Stojí za zmínku ukázati její etapy a její velikost.

Nemenší účastí a pozorností těšila se přednáška, kterou proslovil dne 26. března známý francouzský národní hospodář Charles Gide o vývoji námezdního poměru. Z přednášky té podá Sociální revue podrobný výtah.

Z domácích přednášek dvě uspořádala I. sekce (pro theoretická bádání), která se účastní činně vnitřního života Soc. ústavu a všech jeho prací. 19. ledna přednášel tu univ. doc. dr. Em. Chalupný o sporu o rodiště Husovo se stanoviska sociologického. Dovedl, že i v této otázce, která se zdá býti výhradně otázkou historickou, má své slovo i sociologie. Její vývody pak mluví pro to, abychom rodiště Husovo hledali na českém jihu. 23. února přednášel rovněž dr. E. Chalupný o sociologickém učení Vilfréda Pareta, v němž lze najít theoretický podklad fašistické politiky, která nyní právě udává směr vnitřnímu politickému vývoji Italie. Přednáška ta vyjde v doslovném znění v příštích číslech Sociální revue.

Na schůzích plenárních byly uspořádány přednáška vrch. insp. K. Komináka o předloze zákona o zprostředkování práce a

univ. prof. dra H. Rauchberga o naší bytové otázce. Přednáška páně Komínková, kterou otiskuje toto číslo Sociální revue, konala se 14. ledna. Zahájil ji jako předsedající schůze min. r. dr. J. Brablec, jenž ukázal, jak otázka účelné úpravy trhu práce úzce souvisí s problémem nezaměstnanosti, který je dnes tvrdým oříškem zákonodárných sborů a vlád téměř všech států. Jde o to, aby nabídka a poptávka na trhu práce byla uvedena pokud možno v soulad. K tomu může přispěti účelná jejich evidence. S tou pak souvisí řádné vybudování zprostředkovatelen práce, zejména zprostředkovatelen veřejných, o nichž příslušnou předlohu podala vláda Československé republiky již r. 1921 poslanecké sněmovně. O obsahu a osudech předlohy té promluvil p. vrch. insp. Karel Komínek, po jehož vývodech rozvinula se živá debata. Rozhovor vyzněl v jednomyslné volání po tom, aby předloha zákona o zprostředkování práce byla co nejdříve parlamentně dojednána a uzákoněna. Zúčastnili se debaty dr. Kostrouch z Bratislavy, posl. Tayerle, sl. Kolářová, pan Rabas z Vys. Mýta, odb. rada dr. Štern, posl. Johanis a zástupce brněnského úřadu pro zprostředkování práce p. Lazar. Jednotliví mluvčí ukázali novými četnými doklady, jak nezaměstnaní hledající místo, jsou dosud vydáni vykořisťování soukromých, výdělečných zprostředkovatelen. Jsou nuceni k nim se obracet i v Čechách, kde je zavedeno zprostředkování veřejné, neboť zaměstnavatelé dosud namnoze, a to zcela bezdůvodně, dávají přednost soukromým, výdělečným zprostředkovatelnám před veřejnými. Proto na příklad posl. Tayerle se přimlouval, aby do předlohy zákona byla pojata přímo povinnost zaměstnavatele přijmouti (aspoň na zkoušku) zaměstnance přikázaného mu veřejnou zprostředkovatelnou. Mají-li se veřejné zprostředkovatelny zcela uplatnit, nestačí pouhá povinnost zaměstnavatele, hlásiti jim uprázdněná místa. Jinak posl. Tayerle za odborové organizace vítal zavedení veřejného zprostředkování práce, s nímž by odborové organizace ochotně vešly v součinnost. Odb. rada dr. Štern ukázal zejména, že předloha, která se nemůže dočkat svého uzákonění, je ryze administrativního rázu. Věcně zaměstnavatelům ničeho neubírá, v ničem se vlastně nedotýká jejich disposiční volnosti a zaměstnancům ničeho nedává. Snad proto se setkala s tolika lhostejností. Ale je přece velmi důležitá, a to nejen se stanoviska řekněme: domácího, ale i při styku s cizinou. Při zprostředkování práce do ciziny je třeba zvláště mnoho obezřetnosti. Nejde tu jen o možnou újmu a škodu individuální, nýbrž i o dobré styky a dobré jméno státu. Neboť nikde v cizině na př. nejsou vítáni zaměstnanci z jiné země, jejichž pomocí by byla stlačována životní míra domácího zaměstnavatelstva. Ostatně otázka má pro stát nejen význam etický, nýbrž i hospodářský. V době, kdy na stát tíživě doléhají podpory v nezaměstnanosti, kdy se připravuje zavedení gentského systému, má stát přímo hmotný zájem na řádné úpravě trhu práce a na jeho kontrole. K tomu připojuje posl. Johanis poukaz na to, že včasným uzákoněním předlohy, která uvázla v rozpočtovém výboru, mohl stát ušetřiti — a ovšem i občanstvo (zaměstnavatelé i zaměstnanci) velmi značné sumy, byť i ne na poskytování podpor v nezaměstnanosti, přece na jeho organizaci a účelnou úpravou trhu práce. Ovšem nesmělo by se z předlohy ryze administrativní dělati, jako se stalo, politikum.

O bytové otázce přednášel 6. března jeden z nejlepších jejích znalců prof. dr. H. Rauchberg. V úvodu svých výkladů ukázal, kdo by podle průběhu veřejného projednávání a podle stavu legislativních akcí soudil, že musil by míti za to, že naše bytová otázka vyčerpává se úplně otázkou ochrany nájemníků a státní podpory stavebního ruchu. Kdo však

tak soudí, mýlí se. Bytová nouze nebyla způsobena teprve válkou, nýbrž jí byla pouze zvýšena. Je doprovodným zjevem rychle postupující industrialisace našeho národního hospodářství a může se jí čelit při různorodosti jejích příčin pouze celým systémem různých, ale účelně se doplňujících opatření. Řešení bytové otázky, jako otázky pozemkové je hledati v zavedení pásmových stavebních řádů, které by bránily vzniku nadbytečné renty pozemkové, dále v rozsáhlém zpřístupnění stavebních pozemků a bude-li nutno spolu i ve vyvlastnění pásem a přeložení jejich. Stavební náklady mohou být sníženy zjednodušením staveb a technickými pokroky při výrobě stavebních materiálů. Z těchto hledisek je třeba reformovati naše stavební řády. Ale jádro bytového problému je dnes v otázce úvěrové. Státní záruka je nezbytná, má-li se získati soukromý kapitál pro nezbytné úvěry hypotekární a stavební. Starost, že při příštím poklesu cen za práce stavební byla by ztracena část stavebního nákladu u domů draze postavených, může býti zaplašena pouze přiměřeným subvencováním stavebníků. Je proto nutno pokračovati neztenčenou mírou ve státní podpoře stavebního ruchu. Předčasné její odbourání ochromilo by stavební činnost sotva procitlou; nezaměstnanost a další zvýšení bytové nouze byly by jeho následky. Ovšem je nutno otevřít činnosti stavební další prameny úvěrové. Zde pak v první řadě přicházejí v úvahu úhradové kapitály sociálního pojištění. Přejížděje na vliv daní na bytovou produkci upozornil prof. Rauchberg na to, že 31. prosince 1923 pozbyl platnosti zákon z 21. prosince 1922 č. 403, který dovoľoval podnikatelům odečísti od daňového základu vedle amortisace, přípustné dle dosavadních daňových zákonů, ještě 50% prokazatelně vynaloženého stavebního nákladu a to nejvýše v 10 ročních částkách. Tento zákon je naprosto nutno prodloužiti. Poněvadž soukromá činnost stavební ukázala se naprosto nedostatečnou a poněvadž stavební spekulace podle zkušenosti uchýlila se k povážlivým prostředkům, je třeba organisovati bytovou produkci na družstevním základě. To bude spolu nejučinnější prostředek, aby se zlepšilo právní postavení nájemníků a aby byly chráněni od libovolné výpovědi a zvyšování činží. Na konci své přednášky zabýval se prof. Rauchberg otázkou odbourání ochrany nájemníků a státní podpory stavebního ruchu. S mnoho stran se doporučuje současně a paralelně odbourati ochranu nájemníků i státní podporu stavebního ruchu. To však by bylo naprosto pochybeno. O pronikavém odbourání ochrany nájemníků nelze vůbec mluvíti, dokud státní podporou stavebního ruchu nebyla bytová nabídka zvýšena tak, aby odpovídala aspoň nejnaléhavější poptávce. Naprosto je neodůvodněno tvrzení, že ochrana nájemníků brání výnosnosti nových domů a tím že podvazuje stavební činnost. Nic nebrání majitelům nových domů zvýšiti činži až na nejvyšší mez platební schopnosti nájemníků, neboť plně obsazené staré domy nepůsobí vůbec na bytový trh. Předčasné zrušení ochrany nájemníků zdražilo by pouze všechny byty nad platební způsobilost většiny nájemníků. Nutilo by je nejkrajněji omeziti svoji bytovou potřebu; tím snížila by se bytová poptávka a dále omezila činnost stavební. Postupně lze zdražovati pouze ty byty, které převyšují existenční minimum našeho kulturního člověka, jež lze zjistiti srovnáním počtu obyvatel s počtem a použitím pohotových bytů. Jinak je nutno ochranu nájemníků zachovati. To platí i o obchodních místnostech a dílnách, neboť zvýšení jejich činže působilo by jako nepřímá daň na prospěch majitelů domů, bylo by přesunuto na kupce a vyvolalo by ihned novou vlnu zdražování. Bytová nouze není nějakou neodvratitelnou přírodní pohromou. Může býti zmírněna a postupně odstraňována pláno-

vítou státní bytovou politikou. Prostředky a cesty k tomu věda již dávno zjistila; ale naše zákonodárství dostí se o ně nestará. Řečník apeluje na ministra sociální péče, aby dal vypracovat podrobný program bytové reformy a aby jej pak se vši rozhodností uskutečňoval. Poměr mezi vládou a parlamentem je naprosto zvrácený, když výkonný výbor stran většiny, jak se děje dosud, určuje vládě směrnice pro její bytovou politiku. Při všem respektu před jeho politickou moudrostí je nutno říci, že nemá potřebných odborných znalostí. Znalosti ty lze žádati a očekávat pouze od odborníků příslušného ministerstva. Proto jemu také přísluší připravovat potřebné vládní předlohy v rámci celkového programu, podle vlastního uznání a podle hlasů odborníků (ne však anket zájemníků). Národnímú shromáždění přísluší slovo poslední, ne první. Potřebujeme obezřetnou, ale rozhodnou bytovou politiku, abychom státu zachovali nejcennější jeho statky: Tělesné a mravní zdraví jeho obyvatelstva a sociální mír jeho tříd. Po přednášce hlásila se řada účastníků o slovo. Poněvadž však doba příliš pokročila, rozhodnuto debatu zahájit na nové schůzi, jež se konala v pátek 14. března. V rozhovoru tom univ. prof. dr. Mildschuh uznal, že dosavadní postup v bytové péči byl správný a úspěšný. Peníze, které zde byly vydány, nebyly vyhozeny. Ale nelze na něm ustrnouti. Bude nutno odbourat i ochranu nájemníků i podporu stavebního ruchu. Ovšem musí se to dít obezřetně a pozvolna. Jinak, jak ukazují zkušenosti z ciziny, mohli bychom dojít k nevídaným důsledkům, přivodit i pokles valuty. Tak na př. v Maďarsku pokles valuty spoluzavinilo prudké zvýšení činží. Dále možno počítat s tím, že budou sníženy stavební náklady, neboť jistě budou ceny vůbec klesat, až všechny jednotlivé státy dojdou k finanční rovnováze. Proto však nebude nutno pro vyrovnání činží ve starých a nových domech zvyšovat činže tak značně, jako kdybychom zůstali na dnešní cenové výši. Ale s vyrovnáním tím počítat je nutno, neboť musíme počítati i ve stavebnictví zase se soukromým podnikáním. Družstevnictví ani zde nikdy nenahradí zcela soukromou podnikavost. Jinak je nutno ulehčovat novostavby zejména daňovými výhodami a otevřením úvěrových pramenů. Ing. Herman soudil, že ani pozemková politika, ani úprava stavebních řádů neposílí stavební ruch. Ba ani zlepšení stavební techniky (normalisace a typisace) neslibují mnoho, neboť většina materiálů již je normalisována a typisována. Značnou pomoc však by mohla přinést mobilisace kapitálu pro stavební podnikání; není stavebního úvěru a pokud je, je drahý. Peněžní ústavy poskytují stavební úvěr neochotně. Mimo to uchází stavebnímu podnikání kapitál, uložený ve starých domech, které jsou ze značné části v rukou stavebních podnikatelů. Ti jich nemohou prodat, neboť ochranou nájemníků byla snížena cena domů. Vyřazení domů jako zboží z trhu je jednou z hlavních příčin stagnace stavebního ruchu. K tomu přistupuje nedostatek úvěru a drahý úvěr, snížení služného a nezaměstnanost, jež je následkem deflace. Spolupůsobí dále i zvýšení požadavků bytových u nájemníků ve starých domech, kteří si ponechávají právě pro nízkou činži větší byty, než by jinak potřebovali, i obava, že v budoucnu novostavby by zůstaly neosazené, až nastoupí manželské ročníky z let poválečných t. j. z generace 1915 až 1918, kdy byl neobyčejný pokles porodů. Architekt Herman přimlouval se za zvýšení činží o 250%, neboť o 150% jsou již průměrně zvýšeny a zvýšení činží 4násobné stačí, počítáme-li, že domovní majetek průměrem as do 50% je zatížen z předválečné doby hypotékou, která nevzrostla. Proti tomu ing. A. Winter, který se energicky vyslovil pro prodloužení ochrany nájemníků, ukazoval, že majitelé domů neprodávají domy, ne

proto, že by nemohli, nýbrž že nejsou ochotni je prodávat. I při všech dnešních omezeních by dosáhli při prodeji domu kapitálu, který by jim, uložen na příklad v moučné půjčce, dal rentu nejméně dvakrát větší, než je výnos domu. Ale oni více si cení zabezpečenost svého kapitálu, jakou poskytuje realita, než vyšší výnos. Ani zvýšené bytové nároky nepadají v celku na váhu. Skutečnost ukazuje, že stále jsou hledány byty nejmenší, byty o jediné místnosti. Neboť byt o pokoji a kuchyni při dnešních mzdách je pro většinu již nedostižným luxusem. Dále ukazuje na stinné stránky bytových zákonů, za nichž na příklad vyvlastňovací právo je pouze na papíře. Hotovým nebezpečím pro stavební politiku obcí je stavebníkova možnost nedodržovati regulační plány. Stavebník získá pozemek o pár korun laciněji, ale postaví tam, kde není kanalisace, komunikace, osvětlení atd., jež pak musí obec pro několik domů provádět s nepoměrným nákladem. Chybou je, že obchodní, finanční i průmyslové podniky nejsou povinny stavět potřebné budovy pro své zaměstnance, ba ani ne pro své závodní místnosti, pro něž odnímají bytové potřebě domy staré. Poměry jsou takové, že je přímo otázkou, zda po příkladu obcí neměl by se ujmouti stavební činnosti stát sám. Myšlenku tu odmítl sekční chef ministerstva sociální péče dr. Kubišta, který soudí, že ani obci nepřísluší stavební podnikání, leda pro nejširší vrstvy, které jinak by bytů vůbec nenalezly. Uznává, že úlevy stavebních řádů se vesměs neosvědčily, hájí podporu rodinných domků, které mají mnohé přednosti hygienické a mravní. Ochranu nájemníků i podporu stavebního ruchu bude nezbytno postupně odbourávat. Soudí, že se bude stavět jen, bude-li dostatečná poptávka po bytech v novostavbách. Ta však nebude, dokud nepomine značná dosavadní divergence mezi nájemným ve starých a nových domech. Ovšem je otázka, zda zvýšení nájemného má celé zůstatí k dobru majitelů starých domů, či zda by na něm nemohl participovati stát, aby získal prostředky na další podporu stavebního ruchu, kterou lze postupně snižovat, ne však ještě likvidovat. Řed. dr. Cmunt nato ukazoval, že není thesaurace u peněžních ústavů. Ústavy ty přece přijímají kapitál (vklady), aby s ním vydělávaly a nemohou jej nechat ležet, thesaurovat. Ovšem musí při jeho umístění počítat se svou nosností. Nemohou ukládat kapitál neomezeně do úvěru dlouhodobého, který nelze snadno konvertovat. V dalším podrobně připomínal, že bytová politika musí býti také politikou bytové kultury. K tomu však je nutno, abychom se snažili i ve stavebním podnikání o normální poměry, k nimž vidí v celku stejné cesty jako většina dřívějších řečníků. Po doslovu prof. Rauchberga, který s potěšením kvitoval klidný a věcný ráz debaty, zakončil předsedající odb. r. dr. Štern schůzi, jež vyzněla v celku pro prodloužení ochrany nájemníků i ochrany stavebního ruchu, podrobené ovšem postupným změnám.

*

Mezinárodní asociace pro zákonnou ochranu dělnictva rozhodla se již na svém sjezdě v měsíci říjnu 1922 v Ženevě svolati mezinárodní sjezd sociální politiky, ke kterému by pozvala sociální pracovníky stojící též mimo její svazek. K tomuto rozhodnutí připojila se též Mezinárodní asociace pro boj proti nezaměstnanosti na svém sjezdě konaném v září l. r. v Lucemburku. Presidium Sociálního ústavu Československé republiky jakožto vedoucí orgán národní (státní) sekce obou uvedených mezinárodních asociací pro Československou republiku, bylo dotázáno, zde by sjezd nemohl se konatí v Praze. Presidium při projednávání tohoto podnětu přícházejícího od významných cizích osobností uvážilo, že nehledíc k ten-

dencím ústavu, jest v zájmu našeho státu průmyslového a v sociální politice pokročilého, aby poskytlo pohostinství sjezdu tak významnému. Proto jsou si vědomo, že sjezd jest pořádán dvěma asociacemi požívajícími v mezinárodním sociálně politickém světě dlouhé a skvělé tradice, asociacemi, jimž se dostávalo před válkou subvencí vlád a jejichž sjezdy ještě dnes — ačkoliv tu existuje již oficiální Mezinárodní organizace práce — jsou obesílány oficiálními zástupci států průmyslových a sociálně pokročilých, požádalo pana ministra sociální péče, aby laskavě získal pro pozvání tohoto sjezdu do Prahy souhlas vlády. V sezení ministerské rady dne .9. října l. r. jednomyslně také usneseno svoliti k pozvání sjezdu a poskytnouti Sociálnímu ústavu hmotnou podporu v jeho pořadatelském úkolu. A tak při jednání o budoucím sjezdě na valném shromáždění Mezinárodní asociace pro zákonnou ochranu dělnictva dne 13. října l. r. v Basileji bylo tlumočeno přítomným zástupcem Sociálního ústavu ústní pozvání sjezdu do Prahy. Aby ustanovil program sjezdu a provedl jeho organizaci, byl již roku 1922 na 10. valném shromáždění Asociace pro zákonnou ochranu dělnictva, konaném v Ženevě, zvolen plnem mezinárodní výkonný výbor sjezdový, jehož členy jsou tito pánové: 1. za Francii pan Albert Thomas, ředitel Mezinárodního úřadu práce a pan Bois-sard, člen poslanecké sněmovny francouzské, — 2. za Itálii Marquis Corsi, býv. senátor a profesor národního hospodářství v Turině, — 3. za Švýcarsko N. Reichesberg, profesor národního hospodářství na universitě v Bernu, — 4. za Německo posl. Wisel, bývalý ministr práce, a jeho náhradník univ. profesor Heyde, šéfredaktor »Soziale Praxis«, — 5. za Belgii poslanec Vauters, bývalý ministr práce, — 6. za Holandsko Mons. Nolens, člen poslanecké sněmovny, — 7. za Anglii M. F. D. Stuart, — 8. za Dánsko M. Philippsen, vedoucí úředník v ministerstvu práce, — 9. za Československo dr. Evžen Štern, I. jednatel Sociálního ústavu. Mimo to účastní se jednání tohoto výboru generální sekretář Mezinárodní asociace pro zákonnou ochranu dělnictva profesor Št. Bauer a generální sekretář Mezinárodní asociace pro boj proti nezaměstnanosti Fuss, šéf oddělení proti nezaměstnanosti v Mezinárodním úřadě práce. Sjezd bude se tedy konati v Praze ve dnech 2.—5. října 1924; 30. září a 1. října budou předporady. Zvaní ke sjezdu obstarají národní sekce v okruhu své místní působnosti. Legitimace sjezdová pro jednotlivce stojí 7 fr. šv. 50 cts., pro sdružení 20 fr., začež obdrží se též publikace sjezdové. Pokud jde o předporady sjezdové: Dne 30. září a 1. října bude v Praze zasedati rozšířené představenstvo mezinárodního sdružení proti nezaměstnanosti, které bude tu též projednávatí meritorně otázku nezaměstnanosti duševních pracovníků a otázku vystěhovalectví, jakožto jednoho z prostředků proti nezaměstnanosti. — Do rozšířeného představenstva tohoto sdružení byli jmenováni předseda a I. jednatel Sociálního ústavu a min. rada dr. A. Boháč, prof. dr. J. Macek a dr. A. Masaryková a jako náhradníci jejich odbor. rada dr. Grec, min. taj. dr. Rosenkranc a dr. Vl. Procházka. Materiál a písemný referát zpracovati za Československo přislíbil k bodu I. min. rada dr. Mathesius, šéf oddělení pro sociální péči v ministerstvu vyučování, s prof. Hejmanem, a referát o československém vystěhovalectví dr. Boháč. Jednání mezinárodního sdružení proti nezaměstnanosti budou přítomni zástupci různých mezinárodních sociálních sdružení, zabývajících se ochranou vystěhovalců. Zároveň bude konati před sjezdem předporadu představenstvo mezinárodní asociace pro zákonnou ochranu dělnictva. Zamýšlí se v Praze navrhnouti nejužší spolupráci obou uvedených mezi-

národních asociací a případnou fusi a utvoření jediné mezinárodní asociace pro sociální politiku, která by podporovala snahy oficiální mezinárodní organizace práce a sdružovala státně a mezinárodně zastávající pozitivní sociální reformy. Pokud jde o vlastní program sjezdu, lze uvést: Sjezd po zahájení a pozdravných projevech vyslechne jakožto první část svého jednání: Výklad o mezinárodní situaci v oboru sociální politiky. (Splněné úkoly od roku 1897. Příčiny dnešní stagnace. Prostředky k urychlení ratifikace mezinárodních smluv sociálně politických. Prostředky k ochraně zemí s pokročilým sociálně politickým zákonodárstvím proti konkurenci zemí z ostatých.) Řečníkem k tomuto bodu, o němž nebude vedena debata, bude místopředseda asociace pro zákonnou ochranu dělnictva Greulich, který byl svolavatelem curyšského mezinárodního sjezdu sociální politiky v roce 1897, dále asi ředitel Mezinárodního úřadu práce Albert Thomas a třetí řečník bude pravděpodobně vyhledán mezi sociálními politiky katolickými. Po tomto vstupu bude sjezd projednávat tři důležité otázky současné sociální politiky, a to: 1. Mravní a sociální důsledky 8hod. pracovní doby. (Vývoj dělnické kultury individuální, rodinné, odborné a občanské.) O referát přihlásil se z vlastní iniciativy prof. Brentano, který v Německu vyslovil se důrazně pro znovuzavedení 8hod. pracovní doby. Druhým referentem bude osoba navržená skupinou francouzskou neb anglickou a třetím referentem z Československa, které ratifikovalo washingtonskou konvenci o 8hod. pracovní době, je poslanec dr. Lev Winter, který byl požádán o referát samým mezinárodním komitétem. — 2. Odpovědnost dělníka a úloha zaměstnanců v hospodářské a sociální organizaci podniků. Německou sekcí byl navržen jakožto referent posl. Rudolf Wissel, který jakožto ministr práce v Německu předložil parlamentu zákon o závodních výborech. Další referent má být vyvolen z účastníků amerických, aby bylo referováno též o dobrovolné demokratisaci podniků v Americe, podnikané z iniciativy velkoprůmyslníků. Třetí referent bude určen francouzskou sekcí. — 3. Povinnost společnosti v době pracovních krizí a prevence proti nezaměstnanosti. Referenty budou prof. Mahaim, býv. ministr práce v Belgii, známý průmyslník a sociální politik americko-anglický Rowntree a některý zástupce Skandinávie. Ovšem program ten může být ještě v jednotlivostech (zejména pokud jde o referenty, z nichž někteří ještě nedali definitivně příjmově) pozměněn. Na sjezdě bude se jednati francouzsky, anglicky a německy. Oznámení presidia budou se konati též v jazyce českém. Rovněž i projevy budou možny v českém jazyce. Poněvadž sjezd má značný denní pořádek a není možno jeho trvání prodloužit, bude nutno debatu omezit. Proto bude debata organizována tak, že po referentech, odůvodňujících v různojazyčných referátech stejné závěry, budou se moci zúčastnit debaty předem zapsaní řečníci, ustanovení jednotlivými národními sekcemi, pokud ovšem některá sekce nebude mít k příslušnému bodu denního pořádu již referenta. Sekce československá oznámila k druhému a třetímu bodu do debaty prof. dra Engliše a prof. dra Josefa Macka, kteří se též zavázali, že pro sjezd připraví vedle ústních svých projevů tištěné, vědecky propracované referáty. K slovu ovšem mohou se přihlásiti i další řečníci na sjezdu samotném. Formulace otázek a výběr referentů již naznačuje vážný ráz sjezdu. Otázky nemají být projednávány ve svých technických, administrativních a legislativních detailech, nýbrž má být zdůrazněn jejich ideový, mravní a sociální význam pro dnešní dobu. Sociálnímu ústavu připadá úkol hostitele

a místního pořadatele a jest na něm a jeho členech, aby se starali o všechny místní podmínky zdu sjezdu, a to především o vhodné a důstojné přijetí sjezdových hostů českou veřejností, o jejich ubytování, o místnosti pro sjezdové porady atd. Zatím již je (po souhlasu povolaných činitelů) usneseno, že sjezd bude se konati v zasedací síni poslanecké sněmovny. V některý ze dnů sjezdových budou cizí účastníci přijati panem presidentem republiky. Město Praha uspořádá na uvítanou cizích hostů čaj dne 2. října večer v Representačním domě. Na den 3. října budou účastníci sjezdu pozváni Sociálním ústavem do Národního divadla k slavnostnímu představení »Prodané nevěsty«. Dne 4. října bude dána možnost účastníkům sjezdu navštívit koncert České Filharmonie. Den 5. října má být věnován prohlídce Prahy.

*

Po návrhu schůze rozšířeného představenstva Sociálního ústavu, konané 4. prosince 1923. — jež se při svém návrhu řídila zásadním usnesením za členy řádné navrhovati jenom pracovníky bydlící v Praze, — jmenování a zvolení nově řádnými členy Sociálního ústavu Československé republiky páni: Dr. Ant. Boháč, min. rada ve státním úřadě statistickém v Praze, Gustav Habrman, ministr soc. péče v Praze (až do loňské změny stanov byl dočasný ministr sociální péče předsedou Soc. ústavu a tedy jeho virilním členem), dr. B. Klineberger, adv. a spisov. v Praze, dr. Leop. Langer, adv. v Praze, dr. Jos. Schieszel, sekční šéf v kanceláři presidenta republiky v Praze a Ferd. Šťastný, senátor v Praze; členy dopisujícími Jos. Bílý, nám. taj. Č. O. B. v Praze, dr. I. A. Bláha, univ. prof. v Brně, dr. R. Fernegg, gen. sekretář zaměstnavatelské ústředny v Liberci, Rob. Klein, poslanec v Praze, Jar. Koudelka, red. v Plzni, dr. Ot. Koutský, adv. a spis. v Pardubicích, dr. Jos. Král, univ. prof. v Bratislavě, ing. Jar. Lang, živn. insp. v Ml. Boleslavi, Cyr. Merhout, odb. rada v ministerstvu školství v Praze, Václav Němeček, předseda odb. organizace typografické v Praze, Kar. Nováček, právní rada okr. úřadů v Ústí n. Orli., dr. Ant. Sum, legační rada v Praze, dr. Vasil Škrach, osobní tajemník presidenta republiky v Praze, Iva Šmakalová-Neubauerová, sekretářka Čs. Červ. kříže v Praze, dr. Arnošt Winter, žel. rada v Plzni.